

Bernáth Aurél nyolcvan éves

Piktúránk egyik pátriárkáját köszönti ma, nyolcvanadik születésnapján a magyar művésztszadalom, tanítványainak és tisztelőinek népes serege. Ünneplő örömük azonban nemcsak kollégájuk, mesterük, kedves festőjük: Bernáth Aurél korának szól. A megélt évek száma helyett sokkal inkább — a tartalmának. Bernáth Aurél életművének, amelynek térségei — a festő és az író művészete, s a pedagógus számtalan nevelő tette — ritka harmóniában fonódnak egésszé. Egyéniséggé, mondhatjuk túlzás és egyszerűsítés nélkül. Mert Bernáth Aurél valóban úgy tudta megvalósítani életében ezt a külön-külön is egész embert igénylő három pályát, hogy egyikük se ment a másiknak rovására, sőt, éppenséggel erősítette azt: a festő lírája a prózairó munkáinak szövetét szötte át, s tette hajlékonyá, minden árnyalatra érzékenyen kifejezővé; az irodalmár fogalmi gondolkodása a piktor építő fegyelmét, s figyelmét tette pontossá és kiegyensúlyozottá; s végül a pedagógus — Bernáth Aurél 1945-től az elmúlt esztendőig volt a Képzőművészeti Főiskola tanára, festőnemzedékek nevelője — ebből a kettős gyökérből eredően építette föl azt a metódust és azt a mércét, amely — ha növendékei később vele vitatkozva építették is föl a maguk egyéni világát — kétségkívül a hazai művészetpedagógia egyik leg tudatosabb rendszere volt a kezdetektől mostanáig.

Nyolcvanadik születésnapján — némi pontatlansággal szólva — egyszersmind munkásságának fontos jubileumát, hatvanötödik fordulóját is ünneplheti Bernáth Aurél. Útját ugyanis az első, 1914-ben festett fontosabb munkája után — s voltaképpen — ama 1915-ös esztendőől eredeztethetjük, amelyben — Nagybányán, Thorma János és Réti István keze alatt — megkezdte tanulmányait. Még akkor is, ha ez a nagybányai út később kitérőnek bizonyult életében, ugyanúgy, mint a Berlinben

töltött, s expresszionista korszakát jelentő öt esztendő. Igaz, evvel a „kitérő”-vel jobb csínján bánni. Mert bár kétségtelen, maga Bernáth Aurél is félretolta őket, amikor a húszas évek közepén, már hazatérőben, s azután idehaza, Budapesten, meg a Balaton mellett a maga piktúráját végleg megformálta. Tanulságaiktól azonban sohasem „tisztította” meg magát: ha vitatkozott is nem egy kérdésben régebbi festői énjével, az e vitában, s a vita eredményében — benne él.

A teljes út végigkövetése, Bernáth Aurél jeles munkáinak, sőt akár főműveinek fölmelegítése, akár megközelítően pontos számbavétele és értékelése persze eleve eredménytelen, ha nem könyvet, vagy legalább hosszú tanulmányt fogalmaz az ember e pátriárkaihoz közelgő korban is termékeny mester életművéről. Hiszen csak freskóiról mennyi kérdezni-, s felelnivalója akad a figyelmesebb szemlélőnek, aki a nézéstől a látásig terjedő utat bejárva úgy nézi a műveket, ahogyan kell, érzékeit, s értelmét indítva felfedező utakra tájalkon. S mondhattuk volna ugyanily joggal táblaképfestői munkásságának példaadó alkotásait a *Reggel-től A munkásmozgalom kezdete az építőiparban* hatalmas — és, mint a Nemzeti Galéria tárlatán bárki meggyőződhet róla, minden mércével mérve figyelemre méltó — tablóján át a drámai *Szabó Lőrinc*-portréig, s a legújabb képekig, tájakig, arcmásokig; vagy — más tájakra lépve — emlegethettük volna irodalmi munkásságát az *Igy éltünk Pannóniában* tündérvilágától a tanulmánykötetek szikár, csak a lényegre figyelve elemző cikksorozataig. Lám, kapkodva is csak szilánkjait sikerült összeszedni. Mintha csak néhány ágacs-kára mutogatnánk, egy fa terebélyes koronájából, amelynek lombozata, mindnyájunk öröme, ma is növekszik, új, s újabb hajtásokkal, művekkel teljesítve ki életét.

h.